

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐK JOGAIÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/36/7/2021.

EMLÉKEZTETŐ
2021. NOVEMBER 18. 11.00

Helyszín: IM, II. emelet A/04. tárgyaló

Tárgy: a Fogyatékossgal Élők Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Fülöp Attila szociális ügyekért felelős államtitkár köszöntötte a résztvevőket és ismertette a napirendet.

1. napirendi pont: A fogyatékossgügyet érintő jogszabályi változások

Fülöp Attila a napirend keretében a látássérült személyeket érintő jogszabályi változásokkal kapcsolatosan kiemelte, hogy az elemi látásrehabilitációs szolgáltatás a Fot. módosításával törvényi szintű szabályozást nyert. és elkészült a szolgáltatás biztosításának részletszabályait tartalmazó végrehajtási rendelet is, amely többek között meghatározza az állami pályázat útján történő regionális finanszírozás rendjét és feltételeit. A régiós szintet meghaladóan a szolgáltató pontok bevonásával olyan lefedettséget sikerült elérni, amellyel jelenleg 17 megyében van elérhető elemi rehabilitációs szolgáltatás. A szolgáltatás biztosítására a költségvetési háttér biztosított, 2021-ben 600 M Ft keretösszeg állt rendelkezésre, amely teljes mértékben felhasználásra került. A jelnyelvi törvénnyel kapcsolatban tájékoztatást adott arról, hogy az idei törvénymódosítás eredményeképpen 2022. január 1-től a térítésmentes jelnyelvi tolmácsszolgáltatás 120 órás egyéni időkeretén felül igénybe vehető többlet óraszámok jelentősen megemelkednek. Az óvodai nevelésben +150 óra évente, az általános iskolákban +300 óra tanévenként új elemként lesz igénybe vehető, de a jelenlegi területeken is legalább kétszeres óraszám áll majd rendelkezésre. A köznevelésben a gyermekek esélyegyenlőségének terén ez komoly elmozdulást jelent. 2023. január 1-től a kiegészítő óraszámok jelentős mértékben tovább emelkednek, és ettől az évtől kezdődően majd a munka világához kapcsolódóan is lesz plusz órakeret. Megköszönte az Oktatási Hivatal együttműködését a jelnyelv nyelvvizsgaként történő elismerésének akkreditációjában, amelynek folyamata jelenleg is zajlik. **Fülöp Attila** „A fogyatékkal élők mindennapjait segítő infokommunikációs alapú távszolgáltatás kialakítása” megnevezésű, digitális akadálymentesítési célú EFOP1.1.5 program fejlesztéseinek folytatásával kapcsolatosan elmondta, hogy a fogyatékos személyek társadalmi esélyegyenlőségét és önálló életvitelét támogató innovatív informatikai szolgáltatások fenntartásának és további működtetésének kiemelkedő társadalmi fontosságára tekintettel, a megvalósító érdekvédelmi szervezetek számára a Kormány 2021-ben összesen 301 millió Ft-ot, 2022. évtől pedig évente költségvetésbe épülően 381,7 millió Ft-ot biztosít. A kormányhatározat később született meg, mint a 2022. évi költségvetés elfogadása, ezért 2022-ben ez a támogatás egy külön szerződés keretében lesz biztosítva. A Szociális törvény módosítására tekintettel az eddig a Család- és Gyermejköltségi Központokban, egy uniós projekt keretében működő fogyatékossgügyi tanácsadó tevékenység, 2022.

január 1-től magyar költségvetési forrás terhére kapja majd a finanszírozást. A családok otthonfelújításáról szóló kormányrendelettel kapcsolatban elmondta, hogy abban eredetileg az akadálymentesítés a mozgáskorlátozottakra volt szűkítve, a jelenlegi módosítás szerint más fogyatékosággal élők számára is biztosított ez a kedvezmény. Erről több körben zajlott egyeztetés a fogyatékos érdekvédelmi szervezetekkel együttműködve. **Fülöp Attila** a megváltozott munkaképességű, illetve fogyatékos személyek foglalkoztatásával kapcsolatban elmondta, hogy az ellátás és a jövedelem együttfolyósítási korlát eltörlése 2021. január 1-től megtörtént. Továbbá jelezte, hogy a mentorok bére is bevonható az 5%-os limitbe, de ez még nincs elterjedve a cégeknél. A munkaerőpiaci szolgáltatók tekintetében is még szükség van javításra, fejlődésre. Kiírásra került egy pályázat, amely átmenetileg megoldhatja a dolgokat. Fülöp Attila beszámolt az Érték Vagy! díj alapításáról, ami egy miniszteri elismerés azon foglalkoztatók részére, akik sokat tesznek a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása kapcsán.

Nagy Sándor a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége képviselőjében megköszönte, hogy a jogszabályok megalkotása és módosítása terén ilyen jó az együttműködés, az MVGYOSZ is több jogszabály módosítást kezdeményezett, melyek megvalósultak. Hasznos, eredményes és a jövőre nézve előre mutató tevékenység ez az együttműködés.

Mikesy György a Fáy Károly Hallássérült és Fogyatékos Személyek Egyesülete képviselőjében elmondta, hogy örvendetesek a változások, amelyek széles spektrumot lefednek, azonban a segítő munkatársak tekintetében még vannak hiányosságok, például a jelnyelvi tolmácsok tekintetében.

Gyene Piroska az Értelmi Fogyatékosággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége képviselőjében szintén a jó együttműködésről számolt be, a kormányzat az érdekvédelmi szervezetek javaslatainak megfelelő döntéseket hozott. Megköszönte a támogatást az önálló életvitel programok folytatásához, amely az intézményben élőket és az intézményből kikerülteket, valamint a családban élőket segíti a felnőtt, önálló közösségi életben való eligazodásban. A támogatott döntéshozatal mint új jogi forma területén is sikerült előrelépni, ami segíti a gondnokság csökkenését. Az ÉFOÉSZ továbbra is törekszik az ezzel kapcsolatos több fajta képzések nyújtására a különböző szervezetek, érintettek részére, valamint a választójog jövőbeni visszaadására.

Kiss László az EMMI Kiemelt Figyelmet Igénylő Gyermekek, Tanulók Ügyeinek Osztálya képviselőjében elmondta, hogy az érettségi szabályairól szóló kormányrendeletben történt egy változtatás, ami jelenleg kihirdetés alatt áll, amely szerint az érettségi vizsgán a sajátos nevelési igényű tanuló kérésére biztosítani kell a segítő személy, illetve a jelnyelvi tolmács jelenlétét, azzal a kitételrel, hogy természetesen csak technikai segítséget nyújthatnak a vizsga során. A sajátos nevelési igény, fogyatékoság megállapítás kapcsán a diagnosztikai tisztítás megtörtént, jogszabályban elhatárolásra került, hogy mi a Megyei Pedagógiai Szakszolgálatok szakértői bizottságainak diagnosztikai jogköre, és mi az ELTE Gyakorló Szakszolgálat diagnosztikai jogköre. Összefoglalóan elmondta, hogy a megyei szakszolgálatok szakértői bizottságai végzik a köznevelés, szakképzés, felnőtt oktatás, felnőtt képzés diagnosztikáját, az ELTE Gyakorló Szakszolgálat pedig az utóbb keletkezett fogyatékoságot, a hallgatók, PhD képzésben résztvevők, hallgatói jogviszonyban nem álló nyelvvizsgára, KRESZ vizsgára jelentkezők diagnosztikáját.

Fülöp Attila a jelnyelvi tolmácsokkal kapcsolatosan elmondta, hogy volt több egyeztetés jelnyelvi tolmácsok bevonásával. A születendő jogszabály tekintetében is van párbeszéd. Hangsúlyozta, hogy az észrevételeket folyamatosan fogadják, nem rekedt meg a kommunikáció.

Pordán Ákos a Kézenfogva Alapítvány képviselőjében elmondta, hogy európai uniós viszonylatban Magyarország jó helyen van a gondnokság alternatívájaként megjelenő, a támogatott döntéshozatal intézményének létesítése kapcsán, de a gyakorlatba való ültetéshez még sok tennivaló és feladat van.

Ez az alapja egy jól működő kiváltási folyamatnak, mi szintén prioritás a kormányzat és a partnerek számára is. A foglalkoztatás kapcsán szintén kiemelte, hogy van egy stabil és védett foglalkoztatási rendszer, ahol sokan dolgozhatnak és juthatnak biztonságos jövedelemhez és értékteremtő munkához, de legalább ennyire fontos, hogy a nyílt munkaerőpiacon is dolgozzanak. Ehhez szükség van olyan közvetítő szolgáltatókra, akik a munkáltatók és a kliensek között közvetítenek. Megköszönte a szolgáltatók működéséhez nyújtott pályázati lehetőséget és a mintaprojekt kidolgozásának szándékát. Kérte az érdekvédelmi szervezetek együttműködését a nyílt munkaerőpiacon való tartós, stabil elhelyezkedés elősegítésében is.

Fülöp Attila elmondta, hogy vizsgálják a hidat képző munkaerőpiaci szolgáltatók költségének kérdését, ez még sok kormányzati egyeztetést igényel.

Kisida Tamás a Miniszterelnökség Civil Kapcsolatok Főosztályának képviselőjében üdvözölte az érintettek bevonását. Elmondta, hogy a Nemzeti Együttműködési Alap kerete egyre jobban bővül, 2022-ben már majdnem 11 Mrd Ft lesz. Egyre több alapítvány vagy egyesület pályázik, akik a fogyatékosággal élők célcsoportját támogatják. Jelezte, hogy elindult a Falusi Civil Alap és a Városi Civil Alap, ahova szintén alapítványok és egyesületek pályázhatnak, köztük egyre több olyan pályázó van, akik fogyatékosággal élőköt képviselnek. 75 M forintos bevételi határ alatt lehet a NEA-ra pályázni. A jelnyelvi törvénnyel kapcsolatban megkérdezte, hogy milyen szakaszban van a bilingvális oktatás bevezetése a gyógypedagógiai intézményekben. Továbbá megkérdezte, hogy lehet-e már jelnyelvből államilag elismert nyelvvizsgára jelentkezni.

Fülöp Attila megköszönte a Miniszterelnökség felajánlását és bátorította a szervezeteket, hogy a NEA-ba is pályázzanak. A bilingvális oktatás bevezetésével kapcsolatosan elmondta, hogy munkacsoportban vizsgálják a korábbi TÁMOP-os pályázatok tapasztalatait. A jogszabály megalkotása egyszerűbb, a gyakorlatba ültetés nehezebb. Akkor fogják elkezdni a megvalósítást, ha az egyeztetések eredménye egyezik azzal, amit a területen szeretnének. A nyelvvizsgálóval kapcsolatban megerősítette, hogy az OH most végzi az akkreditációs eljárást a SINOSZ-szal együttműködésben.

Kiss László hozzátette, hogy a jelnyelvi törvény módosítására a bilingvális oktatás bevezetése kapcsán volt szükség, bekerült, hogy milyen intézményekben, milyen feltételekkel rendelkező szakember oktathat jelnyelvet és oktathat jelnyelven, továbbá létre kellett hozni a jelnyelvoktatói névjegyzéket, melybe március óta jelentkezhetnek a jelnyelvoktatók.

Mikesy György elmondta, hogy örül a bővülő lehetőségeknek a jelnyelvi szolgáltatás igénybevétele tekintetében, valamint, hogy megtörténtek az egyeztetések a jelnyelvi tolmácsok helyzetével kapcsolatban. Megkérdezte, hogy a szolgáltatókkal kapcsolatban milyen pozitív változások történtek.

Csáder Adrienn az EMMI Fogyatékoságügyi Főosztályának képviselőjében jelezte, hogy a Tematikus Munkacsoport májusi ülésén megtárgyalásra került a téma. A SINOSZ kezdeményezése nyomán év elején megkezdődött a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működésének és a jelnyelvi tolmácsszolgáltatás igénybevételeinek feltételeiről szóló a 62/2011. (XI. 10.) NEFMI rendelet átfogó felülvizsgálata. Az előterjesztés kidolgozását egy komoly, helyettes államtitkári szintű egyeztetés előzte meg az érintett szolgáltatóktól beérkezett javaslatok alapján. Annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló kiegészítő órakereteket nagyobb mértékben tudják hívni a tolmácsszolgálatok, a ledolgozott tolmácsórákért a jövedelmet hatékonyabban lehessen elszámolni, és csökkenjenek a szolgáltatók adminisztratív terhei, a tolmácsszolgálatoktól beérkezett javaslatokat a módosítás szinte teljes mértékben átvezette. A pályázati évet is meg kellett hosszabbítani a hosszadalmas egyeztetés miatt, mert csúszott a hatálybalépés ideje azért, hogy a legteljesebb mértékben meg tudják valósítani a javaslatokat. Hangsúlyozta, hogy ez egy kiemelkedően eredményes egyeztetés és folyamat volt, melynek végén a résztvevők szinte mindegyike külön köszönetet mondott.

2. napirendi pont: Tájékoztatás a 2021-2027. programozási időszak fogyatékos embereket érintő tervezett intézkedéseiről

Fülöp Attila elmondta, hogy az EFOP kapcsán nincs elfogadott operatív program, így még nem tudnak konstrukciókat kiírni. Jelenleg tervezési munka zajlik a szakterületen belül ennek érdekében. Jelezte, hogy nem csak az EFOP-ban lesz szociális és fogyatékosügyi konstrukció, hanem más programokban is. A TOP Plusz felhívásának zajlik a társadalmi egyeztetése, amely egészségügyi, szociális infrastruktúrafejlesztésről szól, ez alapvetően önkormányzatok, egyházak, civil szervezetek alapellátására, infrastruktúrafejlesztésére nyújt lehetőséget, a keretösszege 57 Mrd Ft lesz. **Fülöp Attila** hozzátette, hogy lesz energetikai fejlesztés is. Hangsúlyozta, hogy az EFOP konstrukció jelenleg tervezés alatt van, nincs jóváhagyva, kérte a Tematikus Munkacsoport tagjait, hogy az elhangzottakat ennek megfelelően kezeljék. A tervekben az alapellátás fejlesztése szerepel, a nappali ellátás, és a támogató szolgálatok fejlesztése annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a hétfégi ellátást is. A fogyatékos személyekkel együtt élő családok terheinek könnyítése érdekében vizsgálják a Fecske program kiszélesítésének lehetőségeit. Napirenden van az óraszámok és az elérhetőség szélesítésének terve országosan. Továbbá van terv arra, hogy minden beérkező – akár fogyatékoság specifikus – észrevétel, amely krízisintervenciós szolgáltatásokkal, családterápiával, mentálhigiénés segítséggel önálló életvitelképzéssel kapcsolatos, egy pályázatos konstrukcióba kerüljön. A korábbi AAK-Központok kialakításáról és eszközfelszereléséről szóló pályázat folytatásaként szeretnék kialakítani a speciális kommunikációs központokat. Folytatják a fogyatékos és megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatását támogató konstrukciókat, melynek célja, hogy a jelenlegi EFOP-os bértámogatást a GINOP-ba építsék. **Fülöp Attila** a gyermekvédelemmel kapcsolatosan elmondta, hogy külön program kialakítását tervezik a kettős szükségletű gyermekek részére, hogy stabilabb nevelőszülői és intézményi ellátást tudjanak biztosítani, akár az intézményrendszer megerősítésével, akár a pluszjuttatásra vonatkozó programok kialakításával. **Fülöp Attila** megerősítette, hogy zajlik a munka annak érdekében, hogy minél hamarabb legyen elfogadott operatív program és kiírható konstrukció.

Mikesy György megkérdezte, hogy visszavonták-e az uniós forrásokat.

Fülöp Attila jelezte, hogy ilyesmi nem történt. Megerősítette, hogy uniós forrás, fejlesztési forrás lesz, csak jelenleg, november 18-án, konkrét összegeket és konkrét konstrukciót nem tud mondani.

Gyene Piroska hangsúlyozta az intézeti kiváltási lehetőségek fontosságát. Várják a folytatás lehetőségét, annak érdekében, hogy a még intézményekben élő, illetve a családokban élő felnőtt korú emberek önálló életvitelt, önálló lakhatást tudjanak magukénak. Jelezte, hogy hasznosak voltak a szervezetek számára az infokommunikációs és az önálló életvitelt segítő támogatások.

Fülöp Attila megerősítette, hogy örömmel biztosítják a lehetőséget. Elmondta, hogy 2021 végéig 900 ember, 2022 végéig 2000 ember fog támogatott lakhatásokba költözni. A kormányzat szeretne kiírni egy pályázatot ennek a folytatására, de az Európai Bizottság ezt másfél éve nem engedi, véleményük szerint a támogatott lakhatás az intézményi világ továbbvitele. Ebben egyelőre feloldhatatlan konfliktus van az EU és a magyar kormány között. Az EFOP-ból azért hiányoznak az intézményi beruházások, mert a bentlakásos intézmények felújítását, építését az Európai Bizottság nem támogatja. A kormányzat tovább kívánja folytatni a kiváltás folyamatát.

Pordán Ákos a családokban élők önálló lakhatásával kapcsolatban érdeklődött.

Fülöp Attila válaszában elmondta, hogy a kiváltás folyamatának továbbvitelére beleértik azokat a fejlesztéseket is, amelyekkel elkerülhető a kényszerű intézménybe kerülés.

Kajáry Ildikó a Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének képviselőjében elmondta, hogy a legnagyobb ellátatlansággal az egyéb pszichés fejlődési zavarral, pszichoszociális fogyatékos gyermekek és felnőttek esetében találkozunk. Örömmel hall a krízisintervencióról, hiszen például a gyermekét egyedül nevelő anya nagyobb betegsége esetén a pszichoszociális fogyatékos gyermekek elhelyezésén nagyon nehéz. Jelenleg is van olyan gyermek, aki emiatt gyermekotthoni ellátásba került. Ha lett volna megfelelő kollégiumi ellátás, ahol elviselik a gyermek problémáit, akkor erre nem került volna sor. Ez érzelmileg is nagyon nehéz. Ezeknek a gyermekeknek és felnőtteknek az ellátása, a pszichiátriai otthonok megléte nagyon fontos lenne.

Borza Beáta az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala képviselőjében a kiváltási programmal kapcsolatban elmondta, hogy nagyon sok intézményben probléma a kiváltás menete, erőteljes az igény a kiváltást kísérő szakemberek iránt. Különösen a vidéki intézmények vezetői nagyon számítanak ebben a civil szervezetek tapasztalataira. Fontos a kormányzat segítsége, de sokszor ott akad el a folyamat, hogy a vidéki kistérségek lakossága számára nem annyira evidens a kitagolás létjogosultsága. Ebben várnának több segítséget. Az elmúlt időszakban a Biztos öt jelentést adott ki, amelyben több aspektusból vizsgálta az intézményeket, mindegyiknek fontos megközelítési módja az, hogy az intézményi kiváltás lehet megelőző mechanizmus sok későbbi intézményen belül fennálló problémának.

Szegedi Erika az ÉFOÉSZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezetének képviselőjében elmondta, hogy Szervezet 2017 óta működtet támogatott lakhatást a Kulcs Program keretében. Várják a lehetőséget a pályázati úton való bővítésre, mert nagyon nagy szükség lenne erre.

3. napirendi pont: Egyebek

Mikesy György elmondta, hogy a Nők Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoportban is felvetette az özvegyi nyugdíj kérdését. A fogyatékossgal élő egyedülálló szülők esetében az özvegyi nyugdíj igénylése során egy aprólékos, hibát kereső vizsgálat megállapítja, hogy több mint egy év különélés után nem jár az özvegyi nyugdíj. Nem csak az ágazati jogszabályokat kellene figyelembe venni. A Fot. törvényben szerepelnek azok a rendelkezések, amelyek a hivatalokat is érintik, hogy a fogyatékossgal élő személyekkel hogyan kell bánni, példaként említette az előnyben részesítést. Kérte, hogy őket rugalmasabban kezeljék. Ez alapján ítélik meg az özvegyi nyugdíjat. Azért vetette fel a problémát, mert a járványhelyzetben többen halnak meg sajnós.

Fülöp Attila kérte, hogy amennyiben sérelmezhető eljárásról szereznek tudomást, jelezzék az államtitkárságon, hogy továbbítani tudják az érintett szakterület részére.

Fülöp Attila az Egyebek napirend keretében tájékoztatta a résztvevőket, hogy 2021. november 30-án lesz az OFT alakuló ülése. Továbbá 2022. január 27-én lesz az Érték vagy! konferencia, melyre a regisztráció megkezdődött.

Pordán Ákos elmondta, hogy január 28-án lesz a nemzetközi kiváltási konferencia. Érdeklődött a két konferencia témáját illetően.

Fülöp Attila elmondta, hogy január 27-én lesz egy V4 konferencia, melynek a foglalkoztatás lesz az alapvető témája. Másnap négy helyszínen, terepbejáráson mutatják be a kiváltás gyakorlatát, eredményeit. **Fülöp Attila** további hozzászólás hiányában az ülést lezárta.

Készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: dr. Kanta Tamás csoportvezető, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Jóváhagyta: Fülöp Attila szociális ügyekért felelős államtitkár, EMMI